

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in tož se v Ljubljani. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 23. — Dopisi se ne vračajo. — Račun pri pošti, hranilnici v Ljubljani št. 11.953. — Telefon št. 25-52.

Leto XVIII.

V Ljubljani, v torek, dne 1. oktobra 1935.

Štev. 98.

Rudarske nesreče in njih nauk

V južnih rudnikih postajajo rudarske nesreče že tako pogoste, da jih je treba že skoraj označiti kot reden pojav. To pa zopet dokazuje, da so ti rudniki slabo urejeni, ker drugače bi morale biti pač v vseh drugih rudnikih nesreče prav tako pogoste. K sreči pa ni tako, temveč imamo zlasti v Sloveniji rudnike, ki zaposlujejo po pet in večkrat toliko delavcev, ko rudniki v južnih krajih, pa so kljub temu skoraj brez nesreč. Iz tega sledi naloga države, da poskrbi za enako dobro ureditev rudnikov v južnih krajih, kakor so urejeni rudniki v Sloveniji. Zakaj življenjske delavcev mora biti zaščiten in če že rudar pri svoji mizerni plači ne zasluži več ko za golo življenje, mora biti vsaj to zavarovano.

Ponovno pa se je čitalo tudi v naših listih — in zlasti obširno tudi v srbijanskih — da dolgujejo nekateri rudniki v južnih krajih delavcem mezde za več mesecev nazaj. To je škandal, ki ga ni zlepa najti kje na svetu in tu bi morala državna oblast pač energično poseči vmes. Kdor nima denarja niti za delavske mezde, ta tudi nima pravice, da izkorišča rudnik. Če pa se dogodi, da izkopane rude proda, da prejme za plod delavčevega dela denar, a delavcu zaslužka ne izplača, potem je to kaznivo dejanje, ki tudi ne sme ostati brez kazni.

Zelo mnogo pritožb pa je tudi čez razmere, v katerih morajo živeti rudarji v nekaterih rudnikih v južnih krajih. Stanovanja so kar vzorno nehygienična, hrana je slaba in nezadostna, družbe in razvedrila nobenega. Kakor da rudar ne bi imel druge pravice, kakor da koplje in da počiva le zato, da more znova kopati.

Vse te pritožbe proti razmeram v nekaterih južnih rudnikih so bile ponovno konstatirane v srbijanskih listih in to posebej poudarjamo, da se nam ne bo mogla očitati nobena neobjektivnost.

V živem spominu pa je še borba, ki je nastala zaradi oddaje železniških premogovnih dobav rudnikom. Proti vsem ekonomičnim načelom so se pri teh oddajah favorizirali baš razni rudniki iz južnih krajev. Naše mnenje pa je, da sme država favorizirati, če že gre na to nevarno pot, le rudnike, ki striktno izpolnjujejo vse zakone, ki točno izvajajo tudi vse dolžnosti do delavstva! Če bi se država strogo ravnala po tem načelu, potem bi imela v svojih rokah tako silno orožje, da bi tudi rudniki v južnih krajih začeli sami od sebe skrbeti za dobro njihovo ureditev, da bi bilo življenje delavcev varno, njih socialni položaj pa vsaj na skromni višini, ki jo terja človeško dostojanstvo. Rudnik, ki ne nudi dovolj varnosti za življenje rudarjev, ki ostaja delavcem dolžan na zaslužku in ki ne izpolnjuje predpisov zakona o zaščiti delavca, tak rudnik bi moral biti izločen od vseh državnih dobav. To je najbolj učinkovito sredstvo, da ne bodo nesreče v nekaterih južnih rudnikih tako pogoste.

Pri tej priliki pa treba obračunati še z neko drugo stvarjo. Dostikrat morajo slišati naši rudarji, ko zahtevajo več dela za slovenske rudnike, da je njih zahteva le v interesu tujih lastnikov rudnikov Slovenije. Za nje da je pač vseeno, če delajo v Sloveniji ali pa v kakem rudniku na jugu.

Naj tisti, ki tako govorijo, najprej poskrbe, da bodo razmere v rudnikih na jugu vsaj primeroma takšne, kakor so v Sloveniji in šele potem naj prihajajo na dan s svojimi vabilami. Danes pa vabilo slovenskega rudarja v južne rudnike, pomeni toliko, kakor ga vabilo v nesrečo. In baš zadnja nesreča v Rtnju, ko je izgubilo življenje tudi več slovenskih delavcev, dokazuje, da so naše trditve pravilne!

Boj za oddajo železniških premogovnih dobav še ni končan. Rudarske nesreče in

neurejene razmere v rudnikih na jugu pa jasno kažejo, kako edino se sme ta boj rešiti. Država sme pri teh oddajah oddajati nabave edinole premogovnikom, ki morejo reči, da so vsaj v glavnem izpolnili to, kar zahteva od njih zakon. Če tega ne morejo dokazati, potem tudi ne smejo biti

pri oddaji železniških dobav upoštevani. Ta dokaz mora biti prvi pogoj za oddajo državnih dobav in potem bo padlo število nesreč. Če se pa to ne bo zgodilo, potem se bo sedanja nemarnost v nekaterih rudnikih še povečala, rudniške nesreče pa bodo še bolj pogost pojav, kakor so že.

„Slovenec“ apel na trgovce, da znižajo zaradi redukcije plač cene

Da se omilijo posledice redukcije plač državnih nameščencev, predlaga »Slovenec« v uvodniku dvojce: 1. znižajo naj se stanovanjske najemnine in 2. trgovci in industrialci naj znižajo cene.

Ker je splošne važnosti, tako za državno in nemoteno poslovanje njenih uradov, kakor tudi za vse gospodarsko življenje, da ne povzročijo znižanje plač državnih nameščencev prehudih posledic, je tudi v interesu vseh, da se dovoli svobodna diskusija o tem, kako te posledice ublažiti. Zato upamo, da bo, kakor »Slovenec«, tako tudi nam dovoljeno spregovoriti nekaj besed, zlasti še, ker »Slovenec« naravnost apelira na pomoč trgovskih in industrijskih krogov.

Glede gradnje cenjenih stanovanj smo se izjavili že ponovno in bili med prvimi, ki smo opozorili, da bi mogla biti graditev hiš s cenjenimi, a higieničnimi stanovanji rentabilna. Glede višine najemnin pa bi si dovolili pripomniti le to, da pač nihče bolj ne čuti sedanje druginje poslovnih prostorov ko trgovce. Rentabilnost mnogih novih hiš je odvisna le od visokih najemnin za poslovne prostore. Kar se tiče drugih najemnin, pa je potrebno, da se upošteva tudi rentabilnost hiš, ker bi sicer zašli v novo gospodarsko težavo, s katero pač nikomur ne bi bilo pomagano.

Poleg najemnin pa se morajo znižati tudi vse druge cene, kakor pravi »Slovenec«, ker vsi morajo žrtvovati za uravnovešanje državnih financ in ne samo državni nameščenci. To stališče tudi priznavamo kot pravilno, vendar pa moramo dostaviti, da so trgovci že žrtvovali in da še vedno žrtvujejo za uravnovešanje državnega proračuna. Kljub temu, da so padli posli za polovico, so bili davki povečani, poleg tega pa uvedena še cela vrsta novih davkov. Zmotno je mnenje, da bi trgovci vse te nove davke mogli prevzeti na konzumente, temveč je večina morala seči po svojih rezervah, da je mogla zadostiti svojim davčnim obveznostim. Trgovci so torej že žrtvovali in še neprestano žrtvujejo in v tem oziru je v resnici vsak apel na nje nepotreben.

»Slovenec« pa pravi, da je tudi iz gospodarskih razlogov pametno, če trgovci znižajo cene, ker bo pač uradnik reducirati vse svoje izdatke in bo zato tudi njegov odjem pri trgovcih padel. Brihtni trgovci se bodo zato ravnali po načelu: raje manjši zaslužek, a zato večji promet, da denar hitreje kroži. Je pa tudi po »Slovenec« za trgovce same boljše, če iz lastne iniciative znižajo cene, ker bi bila intervencija države za nje bolj neugodna. Saj je znano, da se trgovci najbolj bojijo maksimiranja cen.

Na ta apel in na te razloge moramo izjaviti, da so trgovci takoj za znižanje cen, samo če je to znižanje sploh še mogoče. Ne sme se namreč pozabiti, da je nad vse priostrena medsebojna konkurenca trgovcev znižala že vse cene na minimum in da v letu 1934. najbolj tvegane trgovine, kakor modne, s konfekcijami, s čevlji itd. niso dosegle več ko 20 do 24 odstotkov kosnatega dobička, dočim je znašal čisti dobiček največ 5 do 7 odstotkov. Saj celo branjarije, katerih izkupiček itak ni velik, niso dosegle več ko 3 do 4 odstotke čistega dobička. A še ta čisti dobiček je obdačen in tako si more vsak sam izračunati, kaj ostane malemu trgovcu z nekaj desetstotci prometa.

Položaj, v katerem se nahajajo zlasti manjše trgovine z mešanim blagom, je tako težaven, da te trgovine že davno ne

vodijo boj za dobiček, temveč boj za goli obstanek. Samo poglejte po periferiji mesta, a tudi v mestu samem, kjerkoli se najde le količjak primeren prostor, že vidite, kako je otvoril podjeten trgovec svojo trgovino in kako se trudi od najbolj zgodne do najbolj pozne ure, da nekaj zasluži. Tu so že vse cene reducirane že pod minimum. Dejansko tudi še nikoli ni bilo toliko pritožb proti umazani konkurenci, kakor v današnjih dneh.

In vendar moramo pritrditi »Slovencu«, da bi se mogle cene vseeno znižati, če bi se dali trgovini pogoji za večji promet. Če bi se upoštevale zahteve in želje trgovine in odpravile one težke ovire trgovini, da bi ta mogla v svobodni konkurenci svobodneje zadihati in tudi povečati svoj promet, potem bi tudi bila tu možnost znižanja cen.

Ne bomo tu niti govorili o ugodnih posledicah, ki bi nastale za trgovino, če bi poslovali naši denarni zavodi zopet normalno ali če bi bilo konec gospodarske krize, temveč bomo omenili le par stvari, ki zadevajo trgovino direktno in katerih pravilna rešitev ne bi državo nič veljala, temveč bi povečala še dohodke.

Zakaj se na pr. ne obdačijo prodajalnice industrij tako, ko samostojne trgovine? Zakaj favorizira te država ter s tem slabi konkurenčno sposobnost samostojnih trgov-

cev? Zakaj se favorizirajo s vsemi mogočimi privilegiji razne uradniške in neuradniške nabavljalne zadruge? Te zadruge imajo deset in deset milijonske promete, a uživajo vse polno davčnih in drugih ugodnosti. Poleg tega imajo te zadruge ogromno kapitala po nizkih obrestih na razpolago, dočim mora trgovec za svoje kredite plačevati še enkrat tako visoke obresti. Kmetiska zaščita je reducirala trgovcem obresti od kmečkih terjatev na 1%, rentino za te obresti pa mora plačevati za 3% višjo! Niti ena uradniška nabavljalna zadruga pa ni bila od kmečke zaščite prizadeta, nobeni se tudi ni bati za njen denar, ker se njene terjatve odtegujejo kar pri plači!

In k vsej tej konkurenci prihaja še vedno močnejša konkurenca krošnjarjev, veleblagovnic, tujih potnikov, itd.! Kje pa naj še najde trgovec odjemalcev?

K vsem tem težavam pa treba dodati še mestne trošarine in uvoznine, ki so bile baš letos zvišane. Ali naj po teh zvišanih trgovce še zniža ceno blagu, ali naj kar direktno prodaja v izgubo.

Zahtevati je mogoče le to, kar je človeško mogoče. Človeško nemogoče pa je, da bi trgovec danes v dobi težke gospodarske depresije, visokih najemnin za lokale, povečanih zahtev glede reklame, vedno ostrejših konkurence in vseh preje naštetih ovir, v katere je vključena legalna trgovina, še znižal cene! Propad nad 6000 trgovin in obrtov v zadnjih 3 letih to jasno dokazuje!

Zato je mogoča samo ena alternativa: ali dobi trgovina večjo možnost zaslužka, da padejo vse ovire in potem more tudi znižati cene, ali pa bo trgovina še nadalje propadala, da bo postalo aktualno vprašanje, kako urediti vprašanje brezposelnih trgovcev in trgovskih pomočnikov.

Pravilno je, da vsi žrtvujejo, toda trgovci so že žrtvovali in žrtvujejo še nadalje, da se redčijo njih vrste kar obupno.

Predsednik vlade o osnovnik načelih vlade

Predsednik vlade dr. Stojadinović je po politično uspešnem potovanju po Crni gori prišel v Mostar in Sarajevo, kjer je imel pomembne politične govore. V Sarajevu je dejal med drugim:

»Kraljevina Jugoslavija je delo skupnih naporov vseh treh plemen in mora biti skupno ognjišče vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev. Ljubiti jo moramo z istim žarom, greti z istim plamenom in hraniti z isto hrano.« In dalje je dejal:

»Jugoslavija ne sme biti udobno pristanišče samo enega plemena ali samo enega dela našega naroda. Nočemo nobene posebne nadoblasti, marveč hočemo oblast in nadoblast vseh.« Nadalje je dejal dr. Stojadinović:

»Jugoslavlani se niso borili za svojo svobodo, da bi kesneje v tej svobodi robovali komurkoli.«

»Vsi Srbi, Hrvati in Slovenci, pravoslavni, katoliki in muslimani morajo imeti enake pravice in enake dolžnosti. Jugoslavanski državljani morajo biti vsi enaki pred zakonom, svobodni državljani v svobodni državi. Takšen je cilj in takšno je pojmovanje kraljevske vlade, ki ji imam čast predsedovati.«

Vsa Jugoslavija z navdušenjem podpisuje te besede z iskreno željo, da bi bile čim prej uresničene in da bi imele povsod v vsej državi polno veljavo.

Nedopustne prošnje

Neka velika tvornica, znana tudi po tem, da ima vedno odprte roke za vsako koristno stvar, je menda baš zato prejela iz nekega kraja v Sloveniji prošnjo, ki jo ne moremo označiti drugače kot čisto nedopustno. V tej prošnji prosil namreč odbor neke ad hoc sestavljene izletniške skupine pomočnikov tvornice za podporo za izlet, zvezan z veselico.

Vse mogoče prošnje so mogoče in tudi dopustne, da pa kdo prosi za podporo samo zato, da bi se čim bolj zabaval, je pa vendar malo preveč. Takšne prošnje se lahko pošiljajo stricem in tetam, pa še te bodo v današnjih časih najbrže rekle, da se naj cenjeni nečaki zabavajo na svoj račun.

Niso pa prošnje za podpiranje veselice samo popolnoma nedopustne, temveč so v

današnjih časih dokaz pomanjkanja nekega socialnega čustvovanja. Ko morajo tisoči biti v skrbeh, kaj bodo dali v usta, pisati prošnje za veseljačenje, je vendar nemogoče. Naj vendar oni pomočniki, ki so zagrešili to prošnjo, malo prevdarijo in upamo, da bodo sami izprevideli svojo napako.

Potem pa bodo najbrže tudi spoznali, da so napravili zelo slabo uslugo tudi sebi, ker so silno škodovali ugledu svojega stanu. K sreči je to osamljen primer in te vrstice smo tudi napisali zato, da se tako drastičen primer nedopustne prošnje ne bi nikdar več ponovil.

Končno bi samo še pripomnili, da je bila tista žalostna prošnja tudi spisana v slabi slovensčini in tako nezadostni obliki, da je bila v resnici v vsakem pogledu vzor nedopustne prošnje.

Splošno stanje trgovine se ni zboljšalo

Nekatere podrobnosti z zadnje seje Centralnega predstavnštva

Poročali smo že na kratko o zadnji seji Centralnega predstavnštva zvez trgovskih združenj Jugoslavije ter objavili tudi resolucije, ki so bile sklenjene na seji. Zaradi važnosti seje je potrebno, da izpopolnimo svoje poročilo še z nekaterimi podrobnostmi.

Potem ko je seja sklenila, da se letošnji kongres jugoslovanskega trgovstva odloži na prihodnje leto in da bo prihodnja seja Centralnega predstavnštva 16. in 17. novembra v Sarajevu, je poročal predsednik Savie

o splošnem stanju trgovine.

Ugotovil je, da se stanje trgovine ni prav nič zboljšalo. Edina izboljšava na bolje je odprava čl. 7 davčne novele, toda še ta pridobitev je mnogo izgubila na svoji vrednosti zaradi čl. 30 finančnega zakona, s katerim se je dala večina v davčnih odborih finančni oblasti. Sicer pa tarejo trgovino še naprej vse prejšnje težave: delniške družbe se ne obdačujejo po svobodni oceni davčnih odborov, nabavljalne konzumne zadruge so ohranile svoj privilegiran položaj, takse na račune niso odpravljene, majhne davčne kazni niso abolirane, vprašanje industrijskih prodajalnic ni rešeno, nevarnost »Ta-Ta« trgovin ni odvrnjena in tudi vse druge težave in vsa druga bremena so ostala. Iz vseh teh razlogov je nujno potrebno, da so organizacije trgovcev močnejše.

Ne preti pa samo velikanska nevarnost od veleblagovnice »Ta-Ta«, kakor je izjavil g. Mirko Stojković, temveč tudi od glavne uradniške zadruge, ki namerava samo v Beogradu odpreti okoli 30 svojih podružnic. Nobena od dveh ni, da bodo po beograjskem vzgledu nastale podobne podružnične trgovine privilegiranih zadrug tudi v drugih mestih.

O kmetijski zaščiti je poročal predsednik zagrebskega združenja Prpić, ki je tudi poročal o škodljivosti sedanjega zakona o prisilnih poravnava izven stečaja, ker so te tako drage, da ne morejo biti z njimi zadovoljni niti dolžniki niti upniki. Kakor smo že poročali, se je Centralno predstavnštvo izjavilo proti vsaki posebni zaščiti, če pa se ta že izvede, potem naj bo individualna. Glede zakona o prisilni poravnavi izven stečaja pa se je Centralno predstavnštvo solidariziralo s predlogi, ki jih vsebuje referat zagrebskega združenja.

Daljša debata se je razvila

o volilnem redu zbornice.

G. Ivan Prpić je zlasti grajal razdelitev zborničnega področja na volišča in volilna okrožja. Prirodno bi bilo, da bi se delilo zbornično področje na toliko volilnih okrožij, kolikor je na področju združenj. Ker pa to ni mogoče zaradi premajhnega števila zborničnih svetnikov, je potrebno, da je toliko volišč, kolikor je združenj. Zlasti pa je nastopil g. Prpić proti odločbi, da člani upravnega in nadzornega sveta združenj ne morejo biti zbornični svetniki, ker da je to inkompatibilno z ozirom na to, ker je zbornica nadzorna oblast združenj. To je zolizem, ker ni posameznik niti uprava združenja niti zbornica. Vedno so zastopniki obeh korporacij skupine ljudi in ne posamezniki. Napačna je tudi določba, da ne morejo biti izvoljeni za zbornične svetnike oni, ki so za več ko 6 mesecev v zaostanku s plačilom zborničnih doklad. Posameznik vendar ni kriv, če mu je davčni uradnik vknjižil njegovo plačilo mesto kot zbornično doklado na račun državnega davka. Končno zahteva, da se smatra kot izvoljena ona lista, ki dobi relativno večino in se naj v tem smislu tudi izpremeni volilni red. Kljub vsem nedostatom volilnega reda pa zahteva, da se volitve v zbornice izvedejo čim prej. Podobno stališče so zavzeli tudi drugi člani predsedništva.

G. Josip Kavčič pa je naglasil, da je glede posameznih določil volilnega reda za zbornice težko priti do soglasnega mnenja tudi v vseh podrobnostih, ker ima pač vsako zbornično področje svoje posebne in tudi čisto lokalne interese. Zato treba določiti samo načelno stališče. Nima pa smisla sedaj zahtevati izpremembe volilnega reda, ker bi se s tem volitve zopet odložile. Volitve se morajo na vsak način takoj izvesti in čeprav po novem volilnem redu. To stališče je tudi usvojilo Centralno predstavnštvo.

Nato se je prešlo na vprašanje

socialnega zavarovanja trgovcev in na kreditiranje trgovcev.

G. Prpić zahteva, da se po zaslišanju zastopnikov trgovskega stanu čimprej izda enotna uredba ali zakon o socialnem zavarovanju trgovstva za vso državo, izvedba tega zavarovanja pa naj bo z zakonom prepričana Zvezam trgovskih združenj za njih področja. S pristankom pristojnih združenj pa se more izvesti to zavarovanje tudi za več banovin skupno. Centralno predstavnštvo je mnenja, da se mora predpisati socialno zavarovanje trgovcev na enoten način, izvedba zavarovanja pa se prepusti zvezam trgovskih združenj. Vendar pa se bo definitivno o tem sklepalo šele po referatu, ki ga ima podati združenje v Skoplju. Ker je kreditiranje trgovcev v ozki zvezi s socialnim zavarovanjem trgovstva, je seja sklenila, da se to vprašanje odloži na čas, ko se bo razpravljalo o socialnem zavarovanju.

Drugi sklepi in predlogi

Pri slučajnostih je bilo sklenjeno: Vsaka zveza plača letos kot svoj prispevek Centralnemu predstavnstvu Din 2000.—

G. Anton Klein govori proti razpisu trgovskega ministrstva, da se smejo obvezna združenja obračati na ministrstvo le po zbornicah. Ta razpis je le deloma umesten, ker so se dosedaj nekatera manjša združenja v resnici obračala na ministrstvo tudi v čisto lokalnih zadevah, ki jih ministrstvo ne more reševati, ker za to tudi nima časa. Pravilno pa bi bilo, da bi se združenja obračala na ministrstvo po svojih zvezah, ker imajo zbornice samo nadzorno oblast v organizacijskih zadevah, združenja pa so ustanovljena v cilju »pospeševanja gospodarskih interesov« in zato bi morala združenja pošiljati svoje želje in predloge zvezam, te pa ministrstvu. Ne sme se pozabiti, da zbornice in zveze niso konkurenčne, temveč koordinirane ustanove.

Daljša debata se je razvila tudi zaradi pretirane davčne prakse. Zaostale davščine se izterjujejo s takšno brezobzirnostjo, da se celo blago, omare in vse pohištvo odnese iz trgovine. Pritožbe proti takemu postopanju davčnih organov so redno brezuspešne. Zlasti pa je grajati, da se takšne eksekucije izvršujejo celo na tržni dan, da izgubi tako trgovec še svoje odjemalce. G. Varošič je omenil, da je bilo nekemu trgovcu v Skoplju na tržni dan odvzeto vse blago, in to za fiktivni dolg 9000 Din, ko še pritožba trgovca proti temu davku ni bila niti rešena.

G. Prpić je zahteval, da se podjetja, ki so zavezana posebnemu dodatku davka na promet, obdačujejo kot samostojne trgovine.

G. Kavčič pa predlaga, da se ostane pri resoluciji kongresa v Skoplju, to je, da se industrijske prodajnice ukinejo, dokler pa se to ne zgodi, da se obdačujejo kot samostojne trgovine.

Ko se je razpravljalo še o nekaterih internih vprašanjih, so bile sprejete resolucije, ki smo jih že objavili.

Tečaj za dekorativno pisavo

Društvo izložbenih aranžerjev priredi od 26. oktobra pa do konca novembra poseben tečaj za dekorativno pisavo. Ta tečaj je namenjen v prvi vrsti članstvu in bo brezplačen. Kriti bo treba samo efektivne stroške.

V svrhu natančnega dogovora bo v četrtek, dne 3. oktobra v Trgovskem domu skupen sestanek za vse udeležence tečaja. Udeležite se tega sestanka!

Gospodarske vesti iz Rumunije

Rumunska vlada je sklenila v nasprotju z željami Narodne banke ustanovitev posebne devizne centrale. — Rumunska vlada je odpovedala klirinške pogodbe s Poljsko, Avstrijo in Madjarsko. — Gospodarski svet vlade je odobril pogodbo, po kateri bo tvornica čevljev Dermata izvozila v Anglijo čevlje, ki jih bodo Angleži plačali z bombazem. — Zadnje dobavne licitacije za rumunske železnice so bile brezuspešne, ker sploh ni bilo na licitaciji nobenih ponudnikov, ker zahtevajo ti, da se najprej uredi plačevanje državnih dolgov.

† Stane Seunig

Ko si je priboril prvo zmago in dosegel svoj prvi veliki uspeh tudi kot motociklist, je zamahnila proti njemu kosa smrti in padel je mlad in navdušen sportnik Stane Seunig.

Porojen v odlični ljubljanski rodbini trgovcev z usnjem na Starem trgu v Ljubljani se je zgodaj posvetil trgovini in sportu. Intenzivno in s pravim sportnim duhom je gojil več panog sporta ter bil znan kot odličen sabljač in plezalec, ponovno pa si je pridobil tudi jugoslovansko prvenstvo v amaterskem družabnem plesu. Pred dvema leti si je kupil močan stroj Harley-Davidson s 1000 ccm. Ze pri dirki na Ljubelj je dokazal, da dobimo z njim novega odličnega motociklista. Pri dirki na Ljubljanski grad je to tudi dokazal in zmagal. Ker pa še ni vedel za rezultat, je šel še enkrat dirkat in tik pred vrhom ga je doletela usoda. Zadel se je v brzodjavni drog, ko je udarilo po njem in obležal je z razbito lobanjo.

V vseh sportnih krogih, pa tudi v vsej Ljubljani, je vzbudila njegova tragična smrt silno sočustvovanje.

Bodi ohranjen vrlemu sportniku in trgovcu svetel spomin! Težko prizadetim svojcem pa naše globoko sožalje.

Produkcija premogovnikov v Sloveniji

V juniju je znašala proizvodnja v slovenskih premogovnikih 85.455 ton, v juliju pa 85.861 ton. Prodaja je dosegla v juniju 70.963, v juliju pa 72.937 ton. Železnice so prevzele v juniju 29.498, v juliju pa 29.440 ton. Odvzem industrije se je povečal od 34.958 v juniju na 35.014 v juliju. Izvoz premoga je padel od 639 na 377 ton.

Zaradi manjše prodaje so se zelo povečale zaloge, in sicer od 94.720 v juniju na 100.299 ton v juliju, dočim so v maju znašale le 85.506 ton.

Število delavstva je znašalo: v maju 5733, v juniju 5471 in v juliju 5668; izmenjav pa je bilo v maju 115.306, v juniju 111.425 in juliju 116.977.

Zasluzki delavstva so padli od 4.945.000 dinarjev v maju na 4.644.000 v juniju in se v juliju povisali na 4.922.000. V juliju 1. 1934. je znašal zaslužek delavstva še 5.154.000 Din.

V prvih 7 mesecih je znašala

	1933	1934	1935
prodaja	650.048	610.528	579.912
proizvodnja	633.999	670.709	665.341

Odjem železnice je padel od 259.143 ton leta 1934. na 236.483 ton v letu 1935., dočim je odjem industrije narasel od 262.445 na 265.980 Din.

Zasluzek delavstva pada stalno in je znašal v prvih sedmih mesecih

leta 1933.	38.333.000 dinarjev,
leta 1934.	38.091.000 dinarjev,
leta 1935.	36.059.000 dinarjev.

Zakaj je nastala nesreča v Rrtnju

Katastrofa v Rrtnju je dosedaj zahtevala 21 rudarskih življenj, in sicer je bilo ubitih v rovu 12 rudarjev, v bolnišnici pa je umrlo 9 rudarjev.

Politikarje piše, da se vse izpovedi rudarjev strinjajo v tem, da je bilo v rovu nenavadno toplo, da so morali nekateri delati celo nagi. Nekateri rudarji so videli plamen, drugi so bili opečeni od vrele vode, ki je prodirala iz zemlje, to je iz onega rova, ki je bil lani zazidan, ker je v njem nastal požar. Poleg tega so nekateri zapazili tri ali štiri dni pred katastrofo v hodniku plamenčke nad svojimi glavami. Iz vsega tega sledi, da se je nahajal zazidan rov, v katerem je premog žarel, v neposredni bližini kraja, kjer so kopali rudarji. Vsi ti simptomi: nenavadna vročina, vreča voda in drugi znaki, o katerih so rudarji pravočasno obvestili svoje predpostavljene, pričajo, da je bilo delo v tem delu rudnika nevarno. Moralo se je računati s tem, da pride do katastrofe.

Mnogi rudarji trde, da je z njimi skupno delal v deseti štiti kot kopač zin nekega v rudniku vplivnega moža, čegar beseda pri lastniku rudnika zelo mnogo velja. Ker se je njegov sin slabo učil, ga je poslal oče v rudnik. Delal je skupno z onimi rudarji, katere je zadela katastrofa. Ko pa so na dan nesreče prišli rudarji na ono nevarno mesto, kjer se je zgodila nesreča, ni bilo tega sina več poleg. Rudarji so mnenja, da je on vedel, da je na tem mestu delo nevarno. Oče pa trdi, da je izostal njegov sin od dela samo zato, ker je bil bolan.

Politične vesti

Pogajanja med Rumunijo in Sovjetsko Rusijo o sklenitvi vojaške zveze so baje ugodno zaključena. V pogodbi je tudi določba, da sme v določenih primerih ruska vojska skozi rumunsko ozemlje.

Italija je začela zopet izplačevati podporo Albaniji, da bi lahko imela v Draču in Valoni oporišča za svojo mornarico, če bi hotela zapreti Otrantsko ožino.

Italijanska vlada je določila na svoji zadnji seji smernice svoje zunanje politike tako-le: Iz Društva narodov Italija ne izstopi, dokler DN ne bo direktno nastopilo proti Italiji. Italija je pripravljena skleniti z Anglijo nov dogovor glede njenih legitimnih pravic v Afriki. Italija se bo izognila vsemu, kar bi moglo razširiti njen konflikt z Abesinijo na druga področja.

Abesinski cesar je sporočil Društvu narodov, da je moral zaradi samoohrambe proglasiti mobilizacijo vojske. Ostaja pa zvest načelom Društva narodov.

Poloficiozni »Temps« označuje po objavi sklepov italijanske vlade in proglastitve abesinske mobilizacije nastalo situacijo tako-le: »Ker se tiče italijansko-abesinskega konflikta je sedaj kocka padla. Objavljeni komünike italijanske vlade ne dopuščajo več nobenega dvoma. V naslednjih dneh se bo dvignila zavesa nad vojnimi operacijami v Afriki. Edina skrb mora sedaj biti, da se spopad v Afriki omeji in lokalizira ter da ne najde odmeva v Evropi. V tem smislu mora delati tudi Društvo narodov.

Abesinski cesar je izjavil, da more Abesinija z gerilsko vojno zadržati Italijo tri mesece, da ne doseže nobenega večjega uspeha. Po treh mesecih pa da bo Italija doživela vojaški in finančni polom.

Abesinska vlada je zaprosila Društvo narodov, da nemudoma pošlje v Abesinijo mednarodno preiskovalno komisijo, ki naj ugotovi, če v resnici pripravlja Abesinija ofenzivo proti Italiji. Kasneje pa naj bi komisija ugotovila, kdo je začel sovražnosti.

Italijanski vojni načrt je, da bi en del italijanske vojske prodiral od obale francoske Somalije proti železnici, ki veže Adis Abebo z morjem, drugi del italijanske vojske pa bi prodiral iz italijanske Somalije na Harar. Na ta način naj bi se vzpostavila zveza med obema italijanskima kolonijama ter odrezala Abesinija od morja. Italijani bi prodirali le z motoriziranimi oddelki ter letali in tanki ter bi mogli priti vsak dan 40 km daleč. Na vsakih 30 do 40 km pa bi zgradili takoj močne utrdbe.

Dr. Beneš je dejal na seji skupščine Društva narodov, da je Društvo narodov v italijansko-abesinskem konfliktu svojo preizkušnjo prestalo kot politična in materialna sila, čeprav ni moglo konflikta v Afriki popolnoma rešiti. Vendar še niso zaprta vsa pota k mirni rešitvi.

Ob priliki potovanja Gembeš v Berlin in novo nastale situacije zaradi vojne v Afriki se v mednarodnih diplomatskih krogih pričakuje, da bo začela Nemčija ob enem s Poljsko in Madjarsko akcijo za ustanovitev bleka srednje Evrope, h kateremu bo skušala pritegniti tudi Italijo. Poljska in Madjarska pa bi tudi izstopile iz Društva narodov, kakor hitro bi izstopila Italija.

Čeprav je Madjarska po pogodbah vezana, da se pred zaključkom katerekoli pogodbe s tretjo državo najprej posvetuje z Avstrijo, ni vendar sedaj Gembeš niti obvestil avstrijske vlade o svojem potovanju v Berlin in o ciljih tega potovanja. Avstrijski vladni krogi se zaradi tega boje, da bo Nemčija povečala svoj pritisk na Avstrijo.

Nemška židovska zveza je zaprosila nemško vlado, da dovoli vsem Židom izselitev iz Nemčije.

Parlamentarne volitve v Belgiji bodo 1. oktobra, senatne pa 5. novembra.

Britanska vlada je sporočila vladi USA, da želi imeti pri gradnji linijskih ladij popolnoma proste roke in da bo znatno okrepila svoje atlantsko brodogradnjo. Pomorski sporazum je torej padel.

Francija se je odločno izjavila proti ukinitvi podmornic, ker so te izrazito obrambno orožje.

Novo špansko vlado je sestavil, kakor smo že poročali Chapaprieta (izg. Sapaprieta). V vladi so zastopani radikali, ljudska stranka, ljudska akcija, agrarci in katalonska stranka. Zunanje ministrstvo je prevzel Lerroux (radikal in bivši predsednik vlade), vodja katolikov Gil Robles, notranje zadeve Capblanco, finance pa sam predsednik vlade.

Denarstvo

Padec lire

»Politika« prinaša iz Rima to vest:

»Prav italijanski tisk ne poroča o tečaju lire na tujih borzah, se je vendarle zvedelo, da je na borzah v Parizu in Londonu ko tudi na drugih mednarodnih trgih padla italijanska lira za 35%. V Parizu se plačuje za liru 90 santimov. Zadnje finančne odredbe italijanske vlade so vplivale katastrofalno tudi na italijanske borze. Vrednostni papirji padajo strahovito. Tako so padle delnice Fiata za 50%. Izgube na milanski borzi dosegajo znesek pol milijarde lir. V dobro obveščenih krogih se govori, da je 15 najmočnejših senzalov na milanski borzi pred polomom. Zaradi strogih predpisov devizne centrale ni mogoče v Italiji nabaviti tudi najmanjši znesek katerekoli tuje devize.

Herriot za deflacijo

Na skupščini trgovcev s tobakom v Lyonu je govoril Herriot o finančnih in gospodarskih vprašanjih. Med drugim je dejal, da je nazadovanje zunanje trgovine v neki meri posledica nemarnosti francoske industrije, ki dostikrat nabavlja v tujini predmete, ki bi jih mogla sama proizvajati. S tem pa tudi ruši gospodarsko ravnovesje, ki je dostikrat mnogo bolj važno od proračunskega. Nato je prešel na vladno finančno politiko in dejal, da pozna ugovore proti vladni politiki varčevanja. Toda varčevanje je neobhodno potrebno. Če se je treba odločiti za deflacijo ali za inflacijo, se odloči vedno za deflacijo, kajti daje prednost sklepom, ki ne begajo za popularnostjo. Ko pa bo proračunsko ravnovesje doseženo in frank definitivno rešen, potem bo prišel tudi čas, da se vprašanje varčevanja še enkrat pregleda.

*

Po bilancah štirih zagrebških velebank so padle njih vloge in upniki od 5.423 milijonov Din v l. 1930 na 2.507 milijonov v l. 1934, torej za 54%.

Estonska banka je znižala obrestno mero s 1. oktobrom od 4 in pol na 4%.

Zaloga Nizozemske banke se je v zadnjem tednu zopet znižala, in sicer za 21 na 511,9 milijonov goldinarjev. Otok bankovcev se je znižal za 6,7 na 63,9 milijonov goldinarjev. Obveze na pokaz so krite s 65,13, prejšnji teden pa je znašalo kritje 67,33%. Če do 1. oktobra ne po prenehal odtok zlata, bo zopet povišana obrestna mera.

Češkoslovaške klirinške terjatve so znašale po stanju z dne 20. septembra: proti Jugoslaviji 83, Nemčiji 330, Rumuniji 120, Italiji 26, in Grčiji 55 milijonov Kč. Proti Avstriji pa je Češkoslovaška pasivna za 64 milijonov Kč.

Že v 24 urah

harva, plesira in kemično snaki obleke, klobuke itd. Skrobli in svetilolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, sušil, munga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 8. Telefon št. 22-72.

Prodaja nežigosanih igralnih kart in domino-iger

Uradno se razglša:

V zadnjem času so se pojavile v prodaji igrane karte in domino-igre, ki niso žigosane niti se ni za nje plačala taksa. Ker so te karte majhne oblike in tiskane na slabem papirju, je nastalo mnenje, da sploh ni treba za nje plačevati takse. Zaradi tega je bil zaprosen carinski svet za mnenje, ki je sklenil, da se smatrajo za igrane vse karte brez ozira na njihovo zunanost, če se morejo z njimi igrati običajne igre. Ta sklep je odobril tudi finančni minister. Na podlagi tega je izdala davčna uprava finančnega ministrstva okrožnico na vse finančne direkcije in davčne uprave, da se po predpisih tarifne postavke 236 taksnega zakona plača za vsako igro brez ozira na njih velikost in obliko taksa. Zato je izdelava in prodaja kart tudi najmanjše oblike v nasprotju z zakonom in se ne sme trpeti. Prav tako je prepovedano izdelovanje in prodajanje popolnih domino-iger, pa najsi bi bile izdelane tudi iz papirja. Proti vsem osebam, ki bi jih izdelovale brez dovoljenja finančnega ministrstva in jih prodajale ali tudi bile v njih posesti, se bo postopalo po zakonu. V tem primeru se plača 50kratna taksa kot kazni.

Češkoslov. načrt zakona o razprodajah

Trgovinsko ministrstvo je razposlalo končni zakonski načrt o razprodajah vsem zainteresiranim ustanovam in organizacijam v izjavo.

Pod razprodajo razumeva zakonski načrt vsako množinsko in pospešeno prodajo blaga na drobno, in sicer v okoliščinah, da ima javnost vtis posebno ugodne ponudbe. Takšna razprodaja je dovoljena samo proti uradnemu dovoljenju. V dvomljivih primerih mora oblast zaslišati obvezna združenja in zbornice.

Inventurna sezonska razprodaja in »beli tedni« ne potrebujejo nobenega posebnega dovoljenja. Če pa so v nasprotju z veljavnimi predpisi, potem jih mora oblast I. stopnje prepovedati. Prodaje blaga pod različnimi drugimi imeni, kakor »cenen teden«, »razprodaja ostankov« itd. so prepovedane. Od trgovskih zadrug ali gremijev se more določiti, da smejo biti inventurne, sezonske razprodaje in beli tedni samo v določeni dobi ali samo v določenem kraju. O prošnji za dovolitev razprodaje odloča obrtna oblast I. stopnje po zaslišanju pristojnega združenja in trgovinske zbornice. Razprodaja se sme dovoliti za največ tri mesece. V posebno uvaževanja vrednih primerih more oblast II. stopnje podaljšati razprodajo še za tri mesece. Podjetju, ki še ne obstoji dve polni leti, se sme dovoliti razprodaja samo, če je lastnik umrl ali če je zadelo podjetje elementarna katastrofa ali še iz drugih izrednih razlogov.

Prošnja za dovolitev razprodaje se mora odkloniti, če se je ugotovilo, da je prosilec

tri mesece pred vložitvijo prošnje nakupil blago ali ga naročil ali če je iz katerega drugega svojega podjetja vzel blaga v količinah, ki niso v skladu z obsegom trgovine, za katero se želi razprodaja. Dovoljenje se more preklicati, če se naknadno ugotovi, da podatki v prošnji ne odgovarjajo resnici. Obrtna oblast je dolžna v prodajnem lokalu izvesti revizije, da se prepriča, če se točno izvršujejo predpisi. Za te revizije se morejo pooblastiti tudi mestne policije ali gremiji.

Pred podelitvijo dovoljenja se ne smejo razprodaje niti začeti niti napovedati. Če je bila dovoljena razprodaja zaradi opustitve obrata, potem ne sme začeti lastnik pred dvema leti nobene nove trgovine, v kateri bi se prodajalo blago iste vrste ko na razprodaji. V prostorih, kjer je bila razprodaja, tudi noben član lastnikove rodbine ne sme dve leti opravljati podobne trgovine.

Ti predpisi pa ne veljajo za sodne in za druge oblastvene razprodaje. Če hoče oblast ali državno podjetje zarubljeno blago (na primer za zaostale davke) razprodati, se mora o tem sporazumeti s pristojno obrtno oblastjo. Prestopki proti temu zakonu se kaznujejo po obrtnem zakonu. Denarne kazni zapadejo v korist fonda za pospeševanje strokovnih nadaljevalnih šol. Razprodaja, ki se ne omejuje na prvotno dovoljene predmete, se mora takoj ustaviti, preostalo blago pa zapleniti. O tem zakonskem načrtu bo sedaj sklepal parlament.

Črna kronika

Društvo industrijev in veletrgovcev v Ljubljani je izdalo to okrožnico o otvorjenih in končanih konkurzi in prisilnih poravnava izven konkurza za čas od 11. do 20. septembra.

A. OTVORJENI KONKURZI:

Savska banovina: Krausz Josip, lastnik banke Josip Krausz i drug, Osijek; Beserman Oskar, Djakovo; Glücks Robert, branjarija, Klošter Ivanić.

Primorska banovina: Abinum Albert S., trg. s kratkim blagom, Split.

Dunavska banovina: Arnold Andrija, mg. ph., drogerija »Andjeo«, Novi Sad.

Moravska banovina: Todorović Milutin, trg., Zaječar.

Drinska banovina: Lukić Radivoj, trg., Šabac.

Dunavska banovina: Miletić Milenko, trg., Kragujevac.

Beograd, Zemun, Pančevo: »Avala« tovarna papirnatih vrečic — lastnik: Olga D. Gregović, Beograd; Kreditna banka d. d., Pančevo.

B. RAZGLAŠENE PRISILNE PORAVNAVE:

Savska banovina: Klein Emil, Zagreb.

Savska banovina: Bregant Vinko, restavracija, Zagreb.

Vrbaska banovina: Karanović Sima, trg., Bos. Novi.

Primorska banovina: Buj Ivan Ante, trg., Split.

Drinska banovina: Elendić Salih H. umrlog H. Mehmeda, trgovec, Tuzla.

Dunavska banovina: Miladjev Sava, tiskarnar, Sombor.

Inozemstvo: Göttinger L., Wien II., Josefingasse 6.

C. KONČNA KONKURZNA POSTOPANJA:

Primorska banovina: Brstilo Tomo Josipov, trg., Omiš.

Drinska banovina: Pavlović Radosav, Obrenovac; Stanimirović Peter i Borivoje, mesarja, Valjevo.

Dunavska banovina: Čajkušić Marjan, branjarija, Dobanovci; Kostić Stevan, Sub; Mihajlović Gojislav, Veliko Gradište; Popović Bogdan, trg., Srpski Elemir; Brkić Živko, Grocka.

Moravska banovina: Jevtović Radosav, Bobot; Dimitrijević Vojislav, bivši trgovec, Čičevac; Nikolić Svetozar, opankar, Niš.

Vardarska banovina: Aleksić Miša Pop, trgovec, Štip; Kukuš Mihail, biv. trg., Kočane.

Beograd, Zemun, Pančevo: Mičić Bogosav, Beograd.

Savska banovina: Konsorcij d. d., Zagreb; Krausz Mavro, Valpovo.

Primorska banovina: Arbanašić J., trg.,

Split; Lozić Marko, trg. z dež. in ind. predelki, Split.

Dunavska banovina: Cvetković Vojislav, opankar, Požarevac; Mednarodna trgovska banka d. d., Petrovgrad; Miletić Sibin, Donje Zleginjce; Popović Ljubisav, trg., RABROVO; Sinčelić Aleksije, Ropočeva.

Moravska banovina: Cvetković Vidan S. — Nikolić, Bari Ciflik; Grujić Nikola, Soko Banja; Nikolić Danilo, trg., Petrovac.

D. POTRJEJENE PRISILNE PORAVNAVE:

Savska banovina: Orešković Jurij N., Zagreb, Ilica 67; Kohn L. F., Zagreb, Ilica 42.

Drinska banovina: Rehak Petar, Vinokovci.

Beograd, Zemun, Pančevo: Mozer Marija, Zemun.

Opombe: Podatki, n. pr. kdaj je ugotovitveni narok, katero sodišče je razglasilo konkurz (poravnavo), kdo je konkurzni (poravnalni) upravitelj, se izvedo v našem tajništvo. — Istotam se izve vzrok, zakaj je bilo postopanje končano in pogoji, pod katerimi je bila poravnava potrjena.

Savska banovina: Peranić Ivan, Rab.

Beograd, Zemun, Pančevo: Nikolić Kosta i drug, Beograd.

Zunanja trgovina

Češkoslovaški uvoz vina

V prvih sedmih mesecih letošnjega leta je Češkoslovaška uvozila 42.300 hl vina v skupni vrednosti 11.771.000 Kč. Od tega je uvozila: iz Italije 20.500 hl, iz Španije 6200, iz Francije 3200, iz Jugoslavije 2700, iz Grčije 5700, iz Madjarske 4800 in iz Nemčije 330 hektolitrov. V juliju je uvozila Češkoslovaška 5300 hl vina v vrednosti 1.488.000 Kč.

* Carinski dohodki so znašali v času od 1. aprila do 20. t. m. 332,3 milijona Din, za 25 milijonov Din več, kakor pa so bili proračunjeni.

Žitna družba v Pragi je dovolila uvoz 1000 vagonov koruze iz Jugoslavije in Rumunije.

Sovjetska vlada je sklenila, da se uvede v Sovjetski Rusiji začeni s 1. oktobrom svobodna trgovina. Živila se bodo prodajala od 1. oktobra dalje le v svobodni trgovini, vendar pa bodo cene minimalizirane.

Trgovinska mornarica Sovjetske Rusije se je od l. 1930 do l. 1935 skoraj podvojila.

Po podatkih »Deutsche Getreide Zeitung« je bila 15. t. m. končana v Rusiji žetev na površini 80,8 milijona ha. Doseženi je bilo 96% načrta, znatno več ko lani.

Ameriška vlada je objavila seznam predmetov, ki se jih sme izvažati le proti posebnemu dovoljenju vlade in katerih izvoz je v primeru vojne sploh prepovedan. V seznamu je navedeno orožje vseh vrst, letal, ki se morejo uporabiti ko vojna ter plini. Ni pa v seznamu sirovin.

Dobave-licitacije

Komanda pomorskega zrakoplovstva Divulje sprejema do 8. oktobra ponudbe o dobavi jeklenih akumulatorskih baterij.

Direkcija državnega rudnika Kakanj sprejema do 10. oktobra ponudbe o dobavi žebeljev za krovno lepenko.

Komanda pomorskega arzenala Tivat sprejema do 10. oktobra ponudbe o dobavi 7500 vreten sukanea, 420 m satina in 750 m organina; do 19. oktobra pa o dobavi 550 kg sive lepenke, 1000 kom. omotnega papirja, 50 m širting-platna, 550 m vrvice, 15 klopčičev knjigoveškega sukanea, 500 kartonov za fascikle, 6000 etiket itd.

I. oddelek Vojno-tehničnega zavoda v Sarajevu sprejema do 9. oktobra ponudbe o dobavi glede 1 električne peči. (Pogoji so na vpogled pri omenjenih komandah.)

Gradbeni oddelek Direkcije drž. železnice v Ljubljani, sprejema do 8. oktobra ponudbe o dobavi tovotne masti, mila, lesenih spojk, raznega lesa, železa, vijakov, groverjevih obročev, žice, jekla, žaglinih listov itd. — (Pogoji so na vpogled pri oddelku.)

Direkcija drž. rudnika Velenje sprejema do 9. oktobra ponudbe o dobavi 40.000 kg portland-cementa.

Direkcija drž. rudnika Kakanj sprejema do 10. oktobra ponudbe o dobavi delov za bencinske svetiljke, 3000 kg bencina in raznih potrebščin za kotle.

Komanda pomorskega zrakoplovstva Divulje sprejema do 14. oktobra ponudbe o dobavi ventilatorja; do 21. oktobra pa o dobavi rokavice in kap za avijaticarje.

Oddaja generatorjev v preizkuševanje se bo vršila s pismenimi ponodbami, katere je vložiti do 10. oktobra pri Direkciji drž. rudnika v Kakanju. (Razpis je na vpogled v pisarni Zbornice TOI v Ljubljani.)

Dne 8. oktobra bo pri Komandi III. armijske oblasti v Skoplju licitacija za dobavo pisarniškega materiala. — (Pogoji so na vpogled pri komandi.) fazopor. žiZizz

Pri ekonomskem oddelku prometnega ministrstva v Beogradu bodo naslednje oferte licitacije: dne 11. oktobra za dobavo 873 kožuhov; dne 16. oktobra za dobavo 1 trofaznega sinhronskega motorja; dne 17. oktobra pa za dobavo 3243 kg jeklene pločevine, 3615 kg okroglega peresnega jekla in 2553 kg jeklene žice. — (Predmetni pogoji so na vpogled pri strojnem oddelku Direkcije drž. žel. v Ljubljani »Ljubljanski dvor«, soba št. 194 vsak delavnik med 10. in 12. uro.)

Prodaja starega jekla in železa. Dne 23. oktobra bo pri I. oddelku Vojno-tehničnega zavoda v Sarajevu ofertna licitacija za prodajo 280.000 kg starega jekla in 20.000 kilogramov starega železa. (Pogoji so na vpogled pri oddelku.)

Oddaja adaptacijskih del na zgradbah vojašnice »Kralja Petra I.« v Ljubljani, vojašnice »Vit. kralja Aleksandra I. Ujedinitelja« v Slov. Bistrici in vojašnice »Vojvode Mišiča« v Ljubljani se bo oddala z ofertnimi licitacijami dne 7., 9. in 22. oktobra pri referentu inženjerije Komande dravske divizijske oblasti v Ljubljani.

Dne 7. oktobra bo pri Dravski radionici v Ljubljani pismena licitacija za dobavo 5000 kg nafte, 60 kg kompresorskega olja, 30 kg dinamno-olja, 100 kg petroleja, 100 kg bencina.

Dne 11. oktobra bo pri Upravi 1. oddelka Vojno-tehničnega zavoda v Sarajevu pismena licitacija glede dobave bakrenih cevi. (Pogoji so na vpogled pri omenjenih oddelkih.)

Dne 8. oktobra bo pri ekonomskem oddelku Komande mornarice v Zemunu pismena licitacija za dobavo 30.000 kg svinjske masti.

Dne 8. oktobra bo pri Vojno-tehničnem zavodu v Kragujevcu ofertna licitacija za dobavo 750.000 kg jekla; dne 28. oktobra pa o dobavi 11.500 kg papirja. Dne 12. okt. bo pri Javni borzi dela v Splitu ofertna licitacija za dobavo inventarja za delavska prenočišča.

(Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice TOI v Ljubljani interesantom na vpogled.)

Davčne zadeve zdravnikov, zobozdravnikov in dentistov

se bodo razpravljale pred davčnimi odbori dne 11. oktobra. Sezname o njih odmeri pridobnine so razgrnjeni do vstetega dne 4. oktobra.

O predlogih davčne uprave bo razpravljal davčni odbor po vrstnem redu.

Univ. prof. dr. M. Škerlj:

3

Ženevske menične konvencije

b) Naš sedanji zakon breme tega dokaza izrečno nalaga onemu, ki imetniku očita nepoštenost v omenjenem smislu. Novi zakon o dokaznem bremenu ne govori naravnost, vendar v tem ne vidim spremembe. Načelo je, da mora nasprotnikovo nepoštenost dokazati oni, ki jo trdi, ne pa obratno. Sicer pa tudi slog nove določbe kaže, da naj velja to načelo.

c) Naš zakon določa, da naj načela o prigovoru nepravilne izpolnitve blanko-menice veljajo tudi takrat, kadar bi se v menici, ki velja za menico vpoglednico, ker v nji dospelost ni nikakor označen, pozneje zapisal drugačen dospelost, ali bi se v menici, ki naj se, ker ni drugače določeno, plača v kraju, ki je imenovan poleg trasatovega imena, pozneje zapisal drug plačilni kraj, ali kadar bi se v menici, ki velja, da je izdana v kraju, zapisanem pri izdateljevem imenu, pozneje zapisal drug kraj izdaje. EMZ te določbe nima. Take spremembe bo torej presojeti kot predrugačivte; vsak podpisnik bo zavezan po onem besedilu, ki ga je menica imela, ko jo je on podpisal.

H. Indosament.

6. Čl. 12. (§ 11). Naš zakon določa, da je indosament »na prinosnika« ničen, EMZ smatra tak indosament za blankoindosament. Dosledna ta sprememba ni; da bi bila, bi se bila morala priznati tudi menica »na prinosnika«, t. j. menica, v kateri remitent ne bi bil določen z imenom. Tega koraka pa EMZ ni storil. Za teorijo je sprememba prav važna, za prakso ne: imeli bomo po- slej pač dve vrsti blankoindosamenta mesto doseda- nje ene.

7. Čl. 13. (§ 12). Po našem zakonu se more blanko- indosament, dan samo s podpisom, veljavno zapisati sa- mo na hrbet menice ali na hrbet alonže (ali kopije). Po EMZ bo tak indosament veljaven tudi na licu alonže. Ker se alonža pri nas redko rabi, sprememba za prakso ne bo važna, sicer je pa prav dvomljivo, ali je koristna. Doslej bi se bilo dalo trditi — naš zakon ni povsem jase — da sam podpis na licu alonže pomeni aval za trasanta, po- slej ne. Pravni položaj indosanta je lahko prav različen od položaja trasatovega avalista, ki je v regresu plačal menico; indosant ima lahko več zavezancev, trasantov avalist samo trasanta in, če je menica akceptirana, še akceptanta.

8. Čl. 16. (§ 15). V 1. odstavku je sedaj rečeno, da se pri preskušanju vrste indosamentov (radi formalne legiti- macije imetnika menice) prečrtani indosamenti smatrajo kakor da jih ni. EMZ pravi »da — se v tem pogledu — torej samo kar se tiče preskušnje legitimacije, smatrajo, da jih ni. S tem je stvar bolj izražena, učilo se je pa že doslej isto. Namen določbe je samo ta, da se plačniku olajša preskušnja legitimacije; težko bi mogel poizvedo- vati, ali je bil indosament po pravičnem črtan, t. j. od osebe, ki je to smela storiti, težko bi mogel presojeti, ali ni z neupravičenim črtanjem kdo oškodovan, zato mu zakon odvzema to breme. Nikakor pa niti sedanji zakon s tem noče reči, da vsak imetnik menice po svoji volji briše in črta indosamente; samo indosant, ki je menico izku- pil (plačal) v regresu, sme že po zakonu črtati svoj in naslednje indosamente.

Da je v 1. odstavku sedanji 3. stavek postavljen pred 2. stavek, ne pomeni stvarne spremembe; prav tako je sprememba v 2. odstavku zgolj stilistična.

9. Čl. 17. (§ 16, odst. 1.). Jako važne so spremembe glede prigovorov zoper menični zahtevek. Po sedanjem

zakonu more prejšnji zavezanec prigovor, ki ga ima zoper kakega imetnikovega prednika, zoper imetnika menice uveljavljati le, če je imetnik menico od svojega prednika pridobil po lokavem sporazumu. To se n. pr. pravi: Tra- sant bi bil remitent lahko prigovarjal pobotanje; remi- tent se tega boji, pa indosira menico A-ju, zoper kogar trasant nima prigovora pobotanja, tako da bi mu menico moral plačati. Če si A menico da indosirati vedoč za trasantov prigovor zoper remidenta in z namenom obrez- uspešiti prigovor, ravna »lokav« v smislu zakona, in če je remitent znano, da A tako ravna, gre za lokav »spo- razum«. Ako se trasantu posreči ta sporazum dokazati, A-ju lahko prigovarja lokav sporazum in mu ne bo moral plačati menice. Samo znanje remitentovo ali A-jevo ne zadostuje, oba morata vedeti za prigovor, biti mora na- men obrezuspešiti prigovor, remitent mora vedeti za A-jev namen. Na ta način je uporaba prigovorov silno omejena, s tem je kroženje menice krepko zavarovano. Moralni čut pa nam nekako pravi, da stvar ni povsem v redu, da marveč že oni ne ravna pravilno, ki bodisi brez sporazuma z indosantom, dolžniku zavestno onemogoči obrambo zoper menični zahtevek svojega indosanta. V tem smislu določa čl. 17., da osebe, zoper katere se po- stopa na temelju menice, zoper imetnika ne morejo uve- ljavljati prigovorov, ki so osnovani v njihovih osebnih odnosih s trasantom ali s katerim prejšnjim imetni- kom, razen če imetnik pri pridobitvi menice ni zavestno ravnal v dolžnikov kvar.¹

¹ »n'ait agi sciement au détriment du débiteur; uradni prevod »osim ako imalac pri pribavljanju menice nije svesno postopio na štetu dužnika« ni povsem točen; »détriment« je širši pojem od »štete« (škode). Nemški prevod »Nachteile« je točnejši; jaz bi rekel »kvar«, srbohrv. morda prav tako »na kvar« ali »na uštrb«.

(Se nadaljuje.)

Novo knjige

Monumenta artis Slovenicae

X. snopič: Svetniške legende.

Zaradi tarifnega gibanja grafičnega de- lavstva se je X. snopič monumentalnega dela nekoliko zakasnil, a bo Akademski založba poskrbela, da zamudo nadoknadi. Ker so bile med tem odkrite v Crngrobu vprav senzacionalne freske, bo 11. snopič povečan tem freskam.—Monumenta artis Slovenicae so s temi freskami silno pridobile.

Deseti snopič obravnava prizore iz le- gend svetnikov, kakor so jih opisovale srednjeveške zbirke svetniških legend, zlasti Jacoba a Voragine Legendae aureae. Posebno so se obravnavale pri nas legen- de sv. Ladislava, sv. Jurija, sv. Urha in Kornilijana, sv. Nikolaja, sv. Martina in sv. Florijana. Spomeniki segajo nazaj v leto 1389 (Legenda sv. Ladislava v Tur- nišču), ter segajo do srede petnajstega sto- letja. Zgodovinsko ozadje ter umetniški pomen vseh slik je krasno podan v uvodu urednika dr. Steleta, dovršeno popolno re- produkcijo fresk pa nazorno pojasnjuje tekst.

XII. snopič: Oltarne slike.

Kakor je omenjeno, bo 11. snopič, ki izide v začetku oktobra, posvečen novo odkritim crngrobskim freskam.

V uvodu pravi urednik dr. Stele, da je Slovenija v primeri z izrednim bogastvom stenskih slik naravnost uboga glede po- sestih oltarnih slik. V celoti sta se ohranila le oltar v Ptuj in krilni oltar v cerkvi pri Sv. treh kraljih pri Sv. Benediktu v Slov. goricah. Od zanesljivo stare slovenske po- sestih slikanih oltarjev, ki gotovo ni za- ostala za sosednjimi alpskimi deželami, pa se je ohranilo: 1. dvoje slikanih kril glavnega oltarja župne cerkve v Kranju, ki sta bile prodane na Dunaj, 2. oltar iz krstne kapele proštije cerkve v Ptuj, 3. slika Oljske gore v cerkvi sv. Miklavža nad Čadramom, 4. troje slik na balustradi iste cerkve in 5. slika Jezusovega vstajenja v knjižnici frančiškanskega samostana v Ljubljani.

Kakor so redki ti ohranjeni spomeniki, pa vendar zadostno pričajo o visoki stop- nji, ki so jo dosegli takrat slikarji. Repro- ducirane slike jasno kažejo, da se neka- tere teh slik ponašajo tudi v dunajski Na- cionalni galeriji.

Prvi zvezek Monumenta artis Slovenicae bo kmalu zaključen in vsi dosedaj izšli snopiči dokazujejo, da v slovenščini še ni bilo tako monumentalnega dela, kakor je to delo dr. Steleta. Kar smo že enkrat na- pisali, ponavljamo znova. Ne sme se po- našati slovenska hiša s svojo kulturo, ki nima tega izrednega dela. Na častnem me- stu v vsaki premožni hiši morajo biti »Mo- numenta artis Slovenicae«.

Iz združnega registra

Vpisali sta se: Kmetijska zadruga, r. z. z o. z. v Ljutomeru ter Zdravstvena zadru- ga v Ponikvah v kočevskem okraju.

Doma in po svetu

Nov mestni svet je imenovan za mesto Maribor. Od prejšnjih 48 članov je ostalo v novem svetu samo 24.

Za izboljšanje železniških prog je dovo- lila vlada 17,7, ne 12,7 milijonov Din, ka- kor smo poročali v zadnji številki. Od tega kredita pa dobi ljubljansko ravnateljstvo samo 0,7 ne pa 1,2 milijona Din.

Uredba o znižanju prejemkov državnih nameštencev se bo popravila, kakor sta izjavila trgovski minister dr. Vrbanič in minister za gozdove Gjura Jankovič.

5. razred na gimnaziji v Murski Soboti se letos vendarle otvori. Dosti dela in po- toj je bilo potrebnih, da se je izpolnila ta nad vse upravičena zahteva Prekmurcev. 5. razred pa ne bo državni, temveč samo- upravni.

K našim manevrom v okolici Bréka so prispeli vojaški atašeji skoraj vseh glavnih evropskih vojaških sil. Manevri potekajo odlično in so nov dokaz velike pripravlje- nosti naše vojske. Tudi narod je dokazal, da je z našo vojsko eno.

Na 15 dni zapora je bil obsojen načelnik jasiškiškega okraja, ker je dal na dan vo- litev protizakonito zapreti nekega Gjorgje- viča.

V celjski einkarni so začeli zopet redno delati, ker so delavci prenehali s stavko. Uspeh stavke je zelo majhen. Podjetje bo izplačalo delavcem dve božičnici, in sicer eno takoj, drugo pa v božiču.

Novo cigarete je izdala naša monopolska uprava. So to cigarete »Mirjanac«, ki se prodajajo v zavojčkih po 22 cigaret po 7 Din. Naše skromno mnenje je, da bi mo- nopolska uprava mnogo bolje storila, če bi skrbela, da bi bile njene cigarete vedno enako dobre in potem ne bi imela prav nobene potrebe, da vedno z novimi eks- perimentirami preseneča kadilce.

Natečaj za podelitev lekarniške konce- sije v Vučitrnu je razpisala uprava Mo- ravske banovine.

Abesinski cesar je izdal edikt, s kate- rim se odpravlja v vsej Abesiniji suženj- stvo.

V Abesiniji je nastalo kot posledica kon- flikta z Italijo močno gibanje proti vsem tujcem brez razlike.

Fran Kellog je odstopil kot član medna- rodnega razsodišča v Haagu, da s tem po- udari, da se Amerika noče niti najmanj mešati v evropske zadeve.

Ena največjih tvornic za umetno svilo v Angliji se bo pretvorila v tvornico za torpede.

Stavka ameriških rudarjev je končana.

Stev. 9958.

Nabava

Direkcija državnega rudnika Velenje razpisuje na dan 9. oktobra 1935 neposred- no pismeno pogodbo za nabavo 40 ton ce- menta. Ostali pogoji pri podpisani.

Direkcija državnega rudnika Velenje, dne 26. septembra 1935.

Delodajalci so pristali na povišanje mezd, delavci pa so odstopili od svoje zahteve po uvedbi 30-urnega delovnega tedna.

Vsi britanski državljani, ki so bili na- meščeni v italijanskih podjetjih se postopoma odpustajo.

Janka Pusta je na prodaj, ker prejšnji zakupnik ne plačuje zakupnine. Lastnik zahteva za Pusto 65.000 pengov, a ne najde kupca.

V Ratiborju v Nemčiji je gostovalo polj- sko nogometno moštvo. Gledalci pa so zve- deli, da je med poljskim moštvom neki Zid. Začeli so glasno klicati v govornih zborih: Crkni Zid! Sodnik je dvakrat pre- kinil igro, da bi preprečil nered. Nato pa so gledalci vdrli na igrišče, pretepli polj- sko moštvo, dotičnega Zida pa tako pobili, da je obležal v krvi, ter kmalu nato umrl v bolnišnici.

Strahovit tajfun je razsajal na Japom- skem. Štirje rušilci so zašli v tajfun in sta dva resno poškodovana. Dosedaj so ugo- tovlili 230 človeških žrtev tajfuna, poleg tega pa je utonilo 54 častnikov in mornar-

jev vojne mornarice. — Na Kubi pa je divjal silen ciklon, ki je zahteval nad 50 človeških žrtev.

Radio Ljubljana

Sreda, dne 2. oktobra: 12.00 Pesmi don- skih kozakov na ploščah — 12.45 Vreme, poročila — 13.00 Čas, obvestila — 13.15 Operetni venčki na ploščah — 14.00 Vre- me, borza — 18.00 Otroška ura — 18.40 Kulturna kronika: Svetovni nazor in jav- no delo (prof. France Vodnik) — 19.00 Nac. ura — 20.00 Prenos z Dunaja: Vokal- ni koncert Erne Sack — 22.00 Čas, vreme, poročila, spored — 22.15 Sedaj pa nekaj — za odih! (Radijski orkester).

Četrtek, dne 3. oktobra: 12.00 Narodne na ploščah — 12.45 Vreme, poročila — 13.00 Čas, obvestila — 13.15 Radijski or- kester — 14.00 Vreme, borza — 18.00 Ra- dijski orkester — 18.40 Slovenščina za Slo- vence (dr. Rudolf Kolarič) — 19.00 Čas, vreme, poročila — 19.30 Nac. ura — 20.00 Prenos iz Beograda — 22.00 Čas, vreme, poročila

Brez posebnega obvestila

Bridka usoda nam je iztrgala iz naše srede ljubljenega brata, strica in svaka, gospoda

Staneta Seuniga

trgovca

dne 29. t. m., v 30. letu starosti.

Na zadnji poti ga spremimo v torek, dne 1. oktobra ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti Tyrševa cesta 15 na pokopališče k Sv. Križu, kjer ga po- ložimo v rodbinski grobnici k večnemu počitku. Prosimo tihega sožalja.

V Ljubljani, dne 30. septembra 1935.

Vera por. Ulepič, Jože, Marjan, Vital, sestra in bratje, Rado Ulepič, svak, Nives, Tjaša, nečakinji, ter vse ostalo sorodstvo.

Veletrgovina kolonijalne in špecerijske robe

Jvan Jelačin

Ljubljana

Zaloga sveže pražene kave, mletih dišav in rudniške vode.

Točna in solidna poštežba! — Zahtevajte cenik!